Hospodárske listy
Aktuálne témy hlavne v oblasti verejných financií
Vydáva Inštitút hospodárskej politiky ISSN 1338-3647 www.ihp.sk ◆ číslo ◆ 9-10/2012

VYSTÚPIŤ, ČI NEVYSTÚPIŤ? TO JE OTÁZKA...

V septembri 2012 vstúpili do platnosti zmeny v nastavení dôchodkového systému na Slovensku. Jednou z možností, ktorú táto zmena priniesla, bola možnosť sporiteľov vystúpiť z II. dôchodkového piliera. Vláda už chvíľu potom, ako nastúpila do svojej funkcie a bola oboznámená s nepriaznivým stavom vo verejných financiách a potrebou výraznej konsolidácie, začala hlásať nevýhodnosť druhého piliera dôchodkového sporenia na Slovensku. Ako hlavný argument boli používané údaje o nevýhodnom investovaní dôchodkových správcovských spoločností a takmer nulový, alebo veľmi nízky zisk, ktorý ich investovanie prinášalo. Hlavným zámerom pri otvorení možnosti vstupu a výstupu bolo dosiahnutie prechodu veľkého množstva sporiteľov z ich privátnych sporiacich účtov do prvého piliera dôchodkového sporenia, ktorý má charakter priebežne financovaného fondu a teda príspevky, ktoré sú odvádzané súčasnou produktívnou skupinou obyvateľstva, sú prerozdeľované súčasným dôchodcom. Prestup by mal sporiteľom zabezpečiť vyšší štátny dôchodok v budúcnosti a teda by mal byť aj výhodnejší.

Predpokladaný počet vystúpených sporiteľov z druhého piliera však nedosiahol pôvodne očakávané hodnoty, i vzhľadom na možný nezáujem, či nízku informovanosť obyvateľstva. Takýto krok obyvateľstva považujeme za správny a rozumný. Vzhľadom na nepriaznivý demografický vývoj obyvateľstva, spojený s trendom neskoršieho zakladania rodiny je neudržateľný iba za účasti sporiteľa v priebežne financovanom pilieri. Argument, že dôchodkové správcovské spoločnosti nevykazovali vysoké zisky na účtoch sporiteľov je správny, avšak vzhľadom na neustále sa meniacu legislatívu v dôchodkovom systéme, ako aj vplyv finančnej a hospodárskej krízy a relatívnu krátkosť obdobia, v ktorom mali dôchodkové správcovské spoločnosti možnosť obhájiť svoju pozíciu, sa iné výsledky ani nedali očakávať. Preto považujeme za správny krok nespoliehať sa čisto na pozíciu štátu a jeho finančnú pomoc v budúcom období, ale sporiť si na vlastnom účte a byť pripravený na nízke príjmy, ktoré budú doplnené vlastnými zdrojmi.

Igor Kiss, riaditeľ Inštitútu hospodárskej politiky

ZHRNUTIE HLAVNÝCH ZMIEN V DÔCHODKOVOM SYSTÉME NA SLOVENSKU A V ČECHÁCH

V ČESKEJ REPUBLIKE SA 1. JANUÁROM 2013 KONČÍ SYSTÉM DVOCH DÔCHODKOVÝCH PILIEROV A OD TOHTO DÁTUMU SA ZAVÁDZA ĎALŠÍ NOVÝ PILIER. NEBUDE VŠAK PILIEROM TRETÍM, ALE PILIEROM DRUHÝM.

Pilierom druhým, i napriek po novom trom pilierom, nakoľko až do tohto obdobia bol v Čechách okrem prvého, priebežného dôchodkového piliera zavedený ako doplnkový pilier pre dobrovoľné sporenie (pripoistenie) si na dôchodok, pilier tretí. Na základe vzoru okolitých krajín spojeného s nepriaznivým výhľadom demografických ukazovateľov, ktorý neobchádza ani Českú republiku, sa kompetentní rozhodli zaviesť systém dôchodkové sporenia.

Prihlásenie sa do systému bude prebiehať jednoducho, teda podpisom zmluvy, ktorú dôchodcovská správcovská spoločnosť odošle do Centrálneho registru zmlúv pri Špecializovanom finančnom úrade. Po obdržaní potvrdenia o registrácii si začína sporiteľ od druhého nasledujúceho mesiaca, pričom treba brať v úvahu aj povinnosť nahlásiť takúto formu sporenia si zamestnávateľovi. V praxi to znamená toľko, že zamestnávateľ bude odvádzať 3 percentuálne body dôchodkového poistenia a 2 percentá z hrubej výplaty zamestnanca finančnému úradu, ktorý následne peniaze prepošle správcovskej spoločnosti. V prípade živnostníkov bude existovať možnosť splatenia poisteného v jednej sume, raz ročne.

Celkový sumár zmien, ktoré prináša reforma v rámci novovzniknutého druhého a zabehnutého tretieho piliera je nasledovný:

2. pilier:

- potom ako zamestnanec vstúpi do 2. piliera, do priebežného systému sa nebude odvádzať 28% hrubej mzdy zamestnanca, ale len 25%. 3% z hrubej mzdy budú odvádzané na sporiaci účet do správcovskej spoločnosti, pričom zamestnanec musí počítať s ďalšími 2% z hrubej mzdy navyše, ktoré bude musieť odvádzať nad rámec pôvodnej výšky odvodov.
- vstup do druhého piliera bude možný do veku 35 rokov. Záujemcovia o dôchodkové sporenie starší ako 35 rokov sa budú musieť rozhodnúť do konca júna 2013, či do systému vstúpia, alebo nie.
- samotné rozhodnutie o vstupe je nevratné, systém sa po určitej dobe uzavrie a nebude možné vstúpiť ani vystúpiť.
- sporiť sa bude do dôchodkového veku, následne budú sporiteľovi prostriedky vyplácané prostredníctvom penzie, pričom prichádza do úvahy aj možnosť dedenia nasporených prostriedkov.
- dôchodkové správcovské spoločnosti ponúkajú výber zo štyroch stratégií – dynamická, vyvážená, konzervatívna alebo štátnych dlhopisov.
- poplatky za jednotlivé fondy budú vo výške 0,6% plus 10% za zhodnotenie pri dynamickom fonde, 0,5% plus 10% za zhodnotenie pri vyváženom fonde, 0,4% plus 10% za zhodnotenie pri konzervatívnom fonde a pri štátnych dlhopisoch 0,3%, pričom sa nebude strhávať 10% zo zisku.

3. pilier:

- hlavné rozdiely vznikajú dňom 30. novembra 2012, a to v zmysle zmlúv uzavretých pred týmto a po tomto dátume.
- pred 30. novembrom 2012
  - zhodnotenie nesmie byť záporné, sporiteľ dostane minimálne toľko, koľko do systému vložil
  - po 15 rokoch môže sporiteľ požiadať o výsluhovú penziu, pričom si môže nechať vyplatiť polovicu nasporených financií
  - k nasporeným zdrojom sa sporiteľ dostane dovŕšením 60 roku života
  - prechod na „nové“ podmienky, ktoré sa viažu na zmluvy od 30. novembra 2012 je možný kedykoľvek
- po 30. novembri 2012
  - možnosť vyššieho zhodnotenia ale aj straty, nakoľko má sporiteľ možnosť zvoliť si hneď z niekoľkých investičných stratégií
  - vzniká možnosť zmeny správcovskej spoločnosti a to v rozmedzí 5-tich rokov zdarma
  - o vyplácanie predčasného dôchodku je možné požiadať 5 rokov pred dovŕšením dôchodkového veku

Pokračovanie na str. 2

UPOZORNENIE: JE TO O PENIAZOCH!

NEMUSÍTE VEDIEŤ PÍSAŤ, BA ANI ČÍTAŤ, ABY STE DOKÁZALI PREŽIŤ. SCHOPNOSŤ ROZUMIEŤ VÝZNAMU PÍSMEN NIE JE PRE PREŽITIE ROZHODUJÚCA. AK JU VŠAK MÁTE, STE HO VÝHODE. PRE PREŽITIE NIE JE NEVYHNUTNÉ ANI TO, ČI VIETE HOSPODÁRIŤ SO SVOJIMI PENIAZMI. NO AJ TU STE VO VÝHODE, AK TAKÚTO SCHOPNOSŤ MÁTE.

Nie je to pokus o vtip. Takmer polovica slovenských domácností minie všetky svoje mesačné príjmy. S rodinným rozpočtom, ktorý je na konci každého mesiaca na nule, môže cestu do finančnej mizérie spôsobiť aj taká banálna vec, ako pokazená práčka či náhly nedoplatok za elektrinu alebo plyn. Ak v rodine neexistuje žiadna rezerva a v jej okolí sa nenájde žiadny solventný dobrodinec, je pravdepodobné, že východiskom z núdze sa stanú pôžičky, ktorým sa pre vysoké úroky zvyšok populácie oblúkom vyhýba.

Zmysluplne narábať s peniazmi ale neznamená myslieť len na to, čo všetko sa môže stať o týždeň alebo o mesiac. Súčasťou tejto formy gramotnosti je aj plánovanie budúcnosti, ktorá určite príde. Pre čerstvých rodičov to môže byť uvedomenie si toho, že pre svoje dieťa budú chcieť o niekoľko rokov kvalitné vzdelanie, za ktoré bude treba zaplatiť. Pocit z prvého pracovného miesta môže byť pre mladého človeka povznášajúci, no ani takáto eufória by nemala vymazať vedomie toho, že je len otázkou času, kým sa priblížia ďalšie životné míľniky - založenie rodiny alebo získanie vlastného bývania. Dôležité pritom nie je, aby presne vedel, kedy sa k nim dostane.

Bolo by chybou domnievať sa, že zo všetkých možných podôb budúcnosti je najmenej pravdepodobná tá, v ktorej raz človek prestane pracovať a odíde do dôchodku. A ešte väčšou myslieť si, že pripravovať sa na takúto zmenu už teraz je zbytočné len preto, že nepríde skôr ako o dve či tri desiatky rokov. Otázkou tak ostáva len to, ako sa ňu pripraviť tak, aby odchod z pracovného života nebol trpkou skúsenosťou.

Najjednoduchšou možnosťou je spoľahnúť sa niekoho iného. Napríklad len na štátny dôchodkový systém. Rizikom takého prístupu je ale prílišný optimizmus. "Možno to tak nevyzerá, no dnešní dôchodcovia žijú v dobe, ktorá sa zrejme bude označovať ako zlatá éra penzistov a ich dôchodkov," varuje v poslednej analýze dôchodkových systémov OECD. Riziká, ktoré organizácia zastrešujúca viac ako 30 najvyspelejších krajín sveta (vrátane Slovenska) na konkrétnych vývojových trendoch pomenúva, poznáme aj u nás. Dôchodkovým systémom, v ktorých sa dnešní pracujúci skladajú na penzie súčasným dôchodcom, dochádzajú peniaze. Chýbajúce financie zatiaľ nie sú neudržateľné, no v budúcnosti to už platiť nebude. Najmä vtedy, ak takéto systémy neprejdú na redukčnú diétu.

Kto je Michal Nalevanko...

Výkonný riaditeľ poradenskej spoločnosti The Benchamrk Research and Constultansy. Jeho spoločnosť pôsobí v oblasti analýz pre klientov najmä z finančného sektora. V rokoch 2002 až 2008 pracoval na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny SR na príprave a zavedení reformy dôchodkového systému a bol členom medzinárodných pracovných skupín pri Európskej komisii a OECD. Je autorom knihy „Nevpustite krízu do svojej peňaženky", ktorej krstným otcom je František Palko, riaditeľ IHP. Desať rokov sa venuje investovaniu na finančných trhoch.

Myslieť za týchto okolností na budúcnosť bez toho, aby sa na ňu človek sám pripravil a vytváral si vlastné úspory, sa dá. Rovnako ako sa dá prežiť bez schopnosti čítať alebo písať. Rozdiel je "len" v kvalite života. O nej sa už rozhodujete dnes.

(Prebraté z Newsletter Allianz – Slovenskej d. s. s., dostupné na: http://www.asdss.sk/3312)
Michal Nalevanko, riaditeľ analytickej spoločnosti The Benchmark Research & Consultancy..

ZHRNUTIE HLAVNÝCH ZMIEN V DÔCHODKOVOM SYSTÉME NA SLOVENSKU A V ČECHÁCH

Dokončenie zo str. 2

- „staré podmienky" nie je možné uplatniť

Celkový počet správcovských spoločností v Čechách predstavuje 9.

Na Slovensku boli zmeny prijaté od 1. septembra 2012, pričom hlavné zmeny neprichádzajú v počte dôchodkových pilierov, ale hlavne v nastavení podielu jednotlivých percentuálnych sadzieb, ktoré sa odvádzajú do systému dôchodkového poistenia.

18% sadzba poistného a príspevkov do systému zostáva nezmenená, mení sa však pomer prerozdelenia medzi prvým a druhým pilierom na pomer 14% : 4%. Do roku 2016 sa sadzba na dôchodkové poistenie a starobné dôchodkové sporenie meniť nebude. Od roku 2017 by sa mala sadzba starobného dôchodkového sporenia zvyšovať za každý kalendárny rok o 0,25% z vymeriavacieho základu na úroveň 6%, a to až do roku 2024. Od 1. januára vzniká zároveň pre sporiteľa možnosť dobrovoľne si prispievať na dôchodkové starobné sporenie, pričom tieto príspevky sa budú považovať do výšky 2% za nezdaniteľnú časť základu dane, v trvaní do roku 2016.

Ďalšiu úpravu nastavenie dôchodkového starobného sporenia predstavuje povinnosť spravovať iba dva dôchodkové fondy zo strany správcovských spoločností, a to garantovaný dlhopisový a negarantovaný akciový fond. Garancia v tomto prípade bude spočívať v zachovaní hodnoty dôchodkovej jednotky. Správcovská spoločnosť však bude mať možnosť spravovať aj dodatočné fondy.

Otvorenie druhého dôchodkového piliera prebieha v období od 1. septembra 2012 do 31. januára 2013. V tomto období majú sporitelia možnosť vstúpiť alebo vystúpiť zo systému. Takéto opatrenie bude na najbližšiu dobu jediná možnosť, ako druhý pilier opustiť a smerovať svoje prostriedky čisto do prvého, priebežného dôchodkového piliera.

Igor Kiss,
riaditeľ Inštitútu hospodárskej politiky

AKTUÁLNA SITUÁCIA V NEZAMESTNANOSTI

PROBLEMATIKA NEZAMESTNANOSTI PATRÍ V SÚČASNOSTI K NAJDISKUTOVANEJŠÍM TÉMAM MNOHÝCH PREDSTAVITEĽOV. NA ZÁKLADE ÚDAJOV ŠTATISTICKÉHO ÚRADU EÚ – EUROSTAT, JE MOŽNÉ TVRDIŤ, ŽE SLOVENSKÁ REPUBLIKA PATRÍ KU KRAJINÁM, V KTORÝCH JE VYŠŠÍ PODIEL NEZAMESTNANÝCH, NEŽ JE PRIEMER EÚ. MIERA NEZAMESTNANOSTI SR, Z JEJ DLHODOBÉHO HĽADISKA, JE V POROVNANÍ S INÝMI KRAJINAMI EURÓPSKEJ ÚNIE RELATÍVNE STABILNÁ.

NEZAMESTNANOSŤ MLADÝCH ĽUDÍ

Z hľadiska štruktúry nezamestnanosti vychádza na povrch problém mladých ľudí bez práce. Jedná sa o negatívum, ktorého dopady majú z a na krízu a nasledujúci vývoj ekonomiky SR aj EÚ. Miera nezamestnaných mladých ľudí EÚ vo veku do 25 rokov, ktorým chýba potrebná prax, je v porovnaní s minulým rokom na úrovni 21,4% (priemerný údaj za EÚ). Nezamestnanosť mladých ľudí spôsobuje ťažkú situáciu v členských krajinách EÚ, najmä v Grécku, výška sa pohybuje okolo 43,5% a v Španielsku, kde je v tejto vekovej kategórii nezamestnaných alarmujúcich 48%. V oboch krajinách došlo k najväčšiemu zhoršeniu miery nezamestnanosti v rámci Únie. Dopad krízy na trh práce spôsobil v Grécku vzrásť nezamestnanosť o približne 5% a v Španielsku o približne 2%.

Dlhodobá nezamestnanosť mladých ľudí je jedným z hlavných problémov jednotlivých členských krajín EÚ. Šance mladých ľudí pri získaní resp. udržaní si pracovného miesta, sú veľmi nízke. Rastie miera pasivity medzi mladými ľuďmi a prestávajú sa snažiť získať si pracovnú pozíciu (12,4% mladých v EÚ malo záujem o prácu, ale prestali si ju hľadať). EÚ však poskytuje viac ako dva milióny voľných pracovných miest. Je to najmä z toho dôvodu, že na trhu práce sú vysoké nerovnosti medzi zručnosťami, ktoré požadujú podniky a kvalifikácia mladých uchádzačov o prácu. V EÚ predstavujú ročne tieto náklady na mladých ľudí, ktorí sú bez pracovného miesta a mimo vzdelávania približne 150 mld. EUR.

Slovenská republika v oblasti nezamestnanosti mladých ľudí presahuje celorepublikovú hodnotu, avšak oproti minulému roku prišlo k zlepšeniu - zníženiu tejto miery nezamestnanosti o približne 3%.

Tento dlhodobý problém aktuálne vystupuje vo vysokých percentách aj v eurozóne. Nezamestnanosť v eurozóne dosiahla výšku 11,4%, čo je jej historické maximum; v Európskej únii sa nachádza na úrovni 10,5%. Predpokladá sa, že počas nasledujúce mesiace spôsobia ďalší nárast počtu nezamestnaných. Situácia je najhoršia v krajinách vysoko zasiahnutých krízou – Španielsko a Grécko.

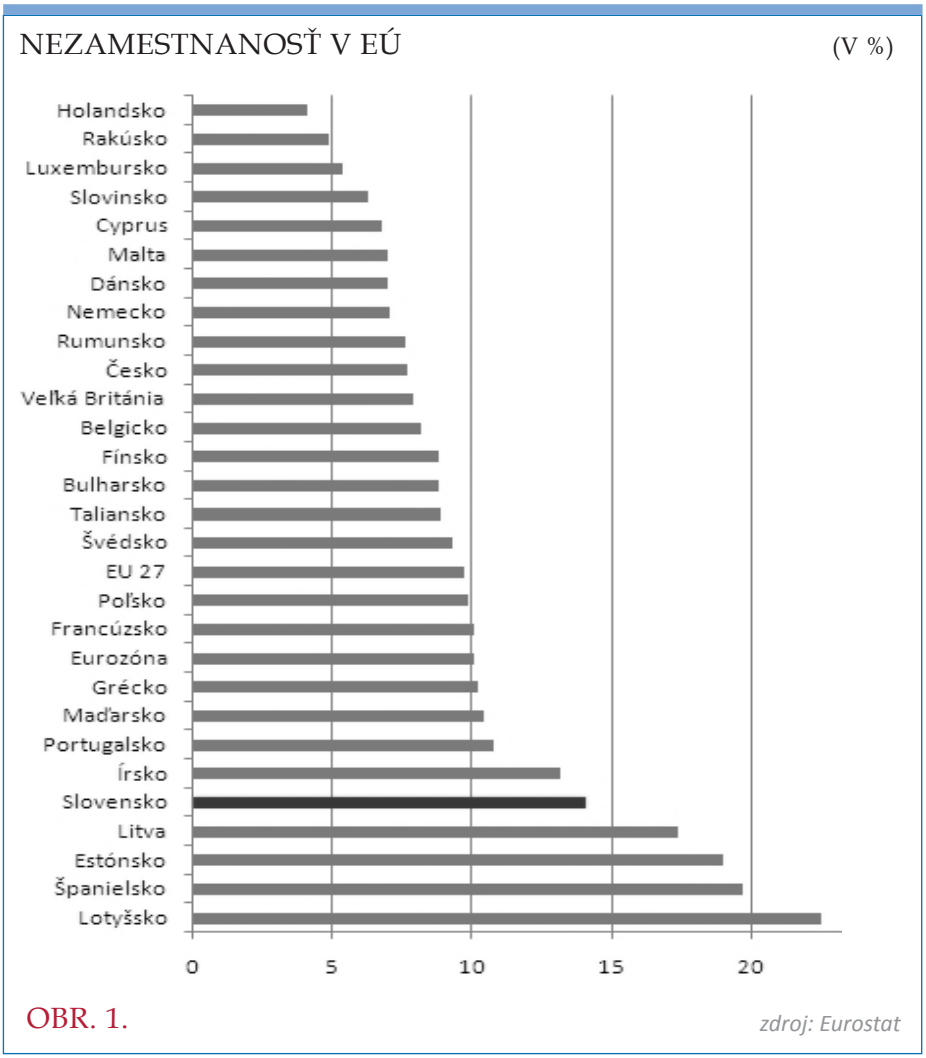

OBR. 1. zdroj: Eurostat

Na Obr. 1 sme si mohli všimnúť jednotlivé členské štáty EÚ a ich mieru nezamestnanosti. Najúspešnejšie, v boji proti vysokej miere nezamestnanosti, bolo v poslednom roku Estónsko, ktorému sa podarilo dosiahnuť zníženie o približne 5% a tiež Lotyšsko, kde prišlo k zníženiu približne o 3,5 % (Lotyšsko však patrí, po Grécku a Španielsku, ku krajinám s najvyššou mierou nezamestnanosti – presahuje výšku 16%). Najnižšia miera nezamestnanosti sa nachádza v Rakúsku (približne 4%), Holandsku (približne 4,5%) a Luxemburgu (približne 4,8%). Jedná sa o krajiny, ktoré z hľadiska efektivity pracovného trhu vykazujú dlhodobo stabilné výsledky.

PROGNÓZY PRE VÝVOJ NEZAMESTNANOSTI V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Centrálna banka nepredpokladá zlepšenie Slovenskej ekonomiky v roku 2013. Hospodárstvo SR sa bude v najbližších mesiacoch spomaľovať a budúci rok môže priniesť vyššiu mieru nezamestnanosti. Táto negatívna prognóza centrálnej banky je vyjadrená na základe situácii v eurozóne, ktorá je momentálne vo fáze recesie. Ekonomiku SR ťahá automobilový priemysel, nanešťastie, práve tento priemysel postupne stráca svoje silné postavenie. Nakoľko nie je dostatočný dopyt, automobilky spomaľujú a to s vysokou pravdepodobnosťou spôsobí pokles vývoja ekonomiky. Národná banka Slovenska predpokladá spomalenie ekonomiky na približne 1,6%. Takýto ekonomický rast je v oblasti vytvárania nových pracovných

Pokračovanie na str. 5

ČO SA STANE, KEĎ ODÍDEM DO DÔCHODKU

O 3 ROKY PÔJDU DO DÔCHODKU PRVÍ SPORITELIA Z DRUHÉHO PILIERA. BUDEME SA MUSIEŤ NAUČIŤ, ŽE NEBUDÚ DOSTÁVAŤ DÔCHODOK, ALE BUDÚ SI MUSIEŤ KÚPIŤ ANUITU.

O dôchodkovej reforme sa už povedalo veľa. Najviac diskusií vzbudili otázky o delení príspevkov na povinné dôchodkové poistenie medzi prvý a druhý pilier. Nemenej vzrušené debaty sa viedli o tom, či má byť vstup do druhého piliera povinný pre všetkých, čo po prvý krát vstupujú na pracovný trh. Veľmi málo sa však diskutovalo o tom, čo sa vlastne stane, keď poistenec v druhom pilieri odíde do dôchodku.

Zákon hovorí, že si bude musieť za usporené peniaze kúpiť anuitu. O tom, aká anuita to bude a ako sa z nej poistencovi zabezpečí solídny príjem, aktuálne zákon hovorí málo. Ide pritom o veľmi dôležitú otázku, lebo anuita bude poistencovi vytvárať hlavný zdroj príjmu v dôchodkovom veku.

ANUITY NIE SÚ NIČÍM NOVÝM

Anuity patria k najstarším finančným produktom. Nie sú ničím iným, ako komerčnými penziami a určitej forme ich poznali aj starí Rimania. Ani u nás nie sú anuity novinkou. Už v 15. storočí vytvorili baníci v stredoslovenských banských mestách tzv. Bratstvo božieho tela. Platili do neho pravidelné príspevky zo svojich miezd. Bratstvo zas na oplátku vyplácalo penzie vdovám a sirotám po baníkoch, ktorí zahynuli pri banských nešťastiach. V časoch, keď sa o štátnych penziách nikomu ani nesnívalo, išlo o veľkú sociálnu i finančnú vymoženosť. Súkromné penzie fungovali aj za Rakúska - Uhorska i prvej Československej republiky. Opatrovateľský socialistický štát u nás komerčné penzijné poistenie zatlačil do úzadia.

Slovenská štátna poisťovňa síce aj pred rokom 1989 ponúkala doživotné dávky z poistných zmlúv, neboli však veľmi rozšírené. Po roku 1989 sa význam komerčných penzií ešte znížil, Nepriali im neutešené pomery na finančnom trhu, reštrukturalizácie poisťovní i vysoké úrokové miery. Dôchodková reforma je z veľkej časti založená na anuitných produktoch. Paradoxne sú však anuity u nás málo známe a ich ponuka je veľmi obmedzená. Prvé anuity by sa však mali poistencom začať predávať v roku 2015. Bude preto vhodné poobzerať sa po svete, aby sme si urobili aspoň približnú predstavu o tom, čo môžeme od anuít očakávať.

Kto je Vladimír Baláž...

Vedecký pracovník Prognostického ústavu Slovenskej akadémie vied. Absolvoval viacero stáží a zamestnaní na univerzitách v Nemecku, Japonsku a Veľkej Británii. V súčasnosti pôsobí ako národný expert vo viacerých expertných skupinách Európskej komisie s tematikou poznatkovej ekonomiky. Na Slovensku sa venuje výskumu v oblasti behaviorálnej ekonómie a financií. Je autorom monografie: „Riziko a neistota - úvod do behaviorálnej ekonómie a financií“.

ČO JE ANUITA...

Z hľadiska dôchodkového sporenia je anuita pravidelnou dávkou, ktorú dôchodcovi vypláca nejaká finančná inštitúcia. Najznámejšou formou anuity je štátny dôchodok. Poistenec platil do Sociálnej poisťovne odvody na dôchodkové poistenie a po odchode do dôchodku mu Sociálna poisťovňa ako keby tieto peniaze vyplácala späť aj s úrokom. Slovo „ako keby“ však treba zdôrazniť. Štátny dôchodkový systém má tzv. priebežnú povahu. Nič sa v ňom neakumuluje. Príspevky mladých ľudí na dôchodkové poistenie cez Sociálnu poisťovňu len prebehnú a hneď sa vyplácajú vo forme dôchodkov občanom na dôchodku. Pri komerčnej anuite je to inak. Sporiteľ v druhom pilieri si peniaze ukladá vo finančnej inštitúcii a po odchode do dôchodku mu budú vyplatené aj s úrokmi.

...A PREČO JE POVINNÁ

Po odchode do dôchodku si poistenec za čiastku nasporenú v penzijnom fonde povinne kúpi anuitu. Toto pravidlo platí všade vo svete, aj u nás. Prečo je však kúpa anuity povinná a to dokonca aj v takej liberálnej krajine ako Veľká Británia? Kedysi takáto povinnosť nebola a poistenec mohol s usporenými peniazmi voľne nakladať. Stávalo sa, že ľudia ich použili na cesty okolo sveta, venovali deťom, či minuli v kasíne. Potom sa prihlásili na úrade pre sociálne veci a žiadali o sociálny dôchodok. Penzijné sporenie je štátom daňovo zvýhodnené a štát má preto právo určovať, že si poistenci musia za usporené peniaze povinne kúpiť anuitu. Okrem povinných anuít je samozrejme možné kúpiť aj dobrovoľné anuitné produkty, ktoré však zvyčajne nie sú daňovo zvýhodnené.

Kde a za akých podmienok si poistenec kúpi anuitu? To dnes náš zákon presne nehovorí, uvádza však, že sa anuity budú kupovať v komerčnej poisťovni. Vo vyspelých krajinách ich predávajú poisťovne, lebo anuita je poistný produkt. Anuitné produkty ponúka veľké množstvo inštitúcií a na trhu panuje silná konkurencia. Dá sa vybrať z veľkého množstva produktov. Hoci sú princípy tvorby anuít rovnaké a upravené zákonom, jednotlivé spoločnosti môžu ponúkať mierne odlišné sadzby, či anuity šité na mieru pre špeciálne skupiny obyvateľstva.

Dnes nevieme, aké druhy anuít budú naše poisťovne ponúkať poistencom v druhom pilieri. Dá sa však predpokladať, že ponuka bude najprv jednoduchá, časom však bude rovnako pestrá ako v Rakúsku či Nemecku.

(Prebraté z Newsletter Allianz – Slovenskej d. s. s., dostupné na: http://www.asdss.sk/3310)
Vladimír Baláž, Prognostický ústav Slovenskej akadémie vied

AKTUÁLNA SITUÁCIA V NEZAMESTNANOSTI

Dokončenie zo str. 3

miest nedostačujúci. Keďže trh práce nebude vytvárať dostatok pracovných miest, zvýši sa automaticky miera nezamestnanosti. Národná banka upozornila, že pod zvýšenou mierou nezamestnanosti za mesiac október sa môžu podpísať aj pripravované zmeny v Zákonníku práce, ktoré nadobudnú platnosť nasledujúci rok (Prehľad ukazovateľov miery nezamestnanosti jednotlivých krajov Slovenska, za Október 2012, je uvedený v Tab. 1). Fakt, že od januára sa predpokladá, pre firmy, drahšie prepúšťanie zamestnancov, už teraz sa niektoré z nich podľa medializovaných informácií zbavujú zamestnancov.

Autorka: Zuzana Stanková

SITUÁCIA V SR – NEZAMESTNANOSŤ OKTÓBER 2012

Kraj	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	Disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie	Miera evidovanej nezamestnanosti (v %)
Bratislavský	*352 407*	*19 861*	***5,64***
Trnavský	*295 800*	*26 385*	***8,92***
Trenčiansky	*302 263*	*30 837*	***10,20***
Nitriansky	*354 696*	*46 473*	***13,10***
Žilinský	*330 640*	*39 917*	***12,07***
Banskobystrický	*321 403*	*63 038*	***19,61***
Prešovský kraj	*387 288*	*75 876*	***19,59***
Košický kraj	*357 784*	*67 479*	***18,86***
SR	**2 702 281**	**369 866**	**13,69**

TAB. 1.

Zdroj: vlastné spracovanie, na základe štatistických údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny

ZÁKLADNÉ TYPY ANUÍT

Z HĽADISKA DRUHU VYPLÁCANÝCH DÁVOK IDE PREDOVŠETKÝM O TIETO PRODUKTY

Rovná (obyčajná) anuita zaručuje výplatu rovnakých, pevne stanovených dávok počas dohodnutého obdobia. Poisťovňa sa s vami dohodne, že každý mesiac vám bude vyplácať rovnaký objem peňazí, napríklad 200 euro mesačne. Rovná anuita skrýva jedno veľké úskalie. Dnes sa 200 eur navyše môže zdať dôchodcovi ako celkom pekný príspevok k štátnemu dôchodku, ale o 10 rokov si už v dôsledku inflácie za spomenutých 200 eur veľa nekúpi.

- **Rastúca (eskalujúca) anuita** zaručuje výplatu dávok, ktorých výška rastie podľa vopred určeného percenta. Percentuálny nárast sa dohodne v čase kúpy anuity. Povedzme, že to budú 3%. Ak by sme pokračovali v predošlom prípade, tak poisťovňa by vyplácala dôchodcovi prvý rok nie 200, ale len nejakých 150 eur mesačne, druhý 154,5 eura a tak ďalej.
- **Indexovaná anuita** zabezpečuje výplatu dávok, ktorých výška sa upravuje nie fixným percentom, ale podľa rastu spotrebiteľských cien. Inflácia sa v tomto prípade definuje indexom spotrebiteľských cien.
- **Investičná anuita** je kombináciou podielového (investičného) fondu a anuity. Výška dávok závisí od momentálnej výkonnosti manažovaného fondu alebo portfólia. Výška vyplácaných dávok môže rásť, ale aj klesať.
- **Podielová (tzv. with profits) anuita** je obdobou investičnej anuity, pričom však kombinuje prvky zaisteného podielového fondu s rastúcou anuitou. Majiteľ anuity si môže určiť, že vyplácané dávky budú rásť podľa hodnoty investovaných prostriedkov, ale nesmú klesať. Okrem toho si dohodne s poisťovňou bonus, ktorý sa obyčajne stanoví v rozmedzí 0 až 6% ročne. Čím nižšia dohodnutá miera, tým vyššia pravdepodobnosť že bonus sa skutočne vyplatí. Čím je horná hranica vyššia, tým je príjem bonusu menej istý.
- **Manželská anuita** zaručuje výplatu dávok pre manžela/manželku, ktorí prežijú majiteľa anuity. Počas dohodnutého obdobia, resp. do smrti sa im bude vyplácať penzia vo výške 25 až 100% pôvodnej anuity manžela/manželky.
- **Garantovaná anuita** zaručuje výplatu dávok počas určitého minimálneho obdobia. Napríklad ak si dohodnete 5-ročnú garantovanú anuitu a zomriete v prvom roku od kúpy anuity, vaším príbuzným bude vyplata dávok pokračovať v rovnakej výške až do konca dohodnutého obdobia.

Anuity sa líšia aj podľa času a spôsobu vyplácania dávok:

- **Okamžitá anuita** zaručuje výplatu dávok podľa dohodnutého harmonogramu okamžite po zaplatení dohodnutej sumy poisťovni.
- **Odložená anuita** zaručuje výplatu dávok od termínu dohodnutého s poisťovňou, napríklad po dosiahnutí 65 roku života. Je veľmi vhodná pre ľudí plánujúcich svoj odchod do dôchodku alebo vzdelanie svojich detí. V druhom prípade sa napríklad z anuity hradia školské poplatky.
- **Dočasná anuita** zaručí výplatu dávok počas fixne stanoveného obdobia. Obľúbenou formou je kombinácia dočasnej a odloženej anuity, ktorá sa používa na úhradu školného počas univerzitného štúdia. Prezieravý otec vloží do poisťovne určitú sumu, napríklad v 15 roku života dieťaťa a poisťovňa začne vyplácať mesačné alebo ročné dávky v 18. roku života dieťaťa.

(Prebraté z Newsletter Allianz – Slovenskej d. s. s., dostupné na: http://www.asdss.sk/3311)
Vladimír Baláž, Prognostický ústav Slovenskej akadémie vied

INŠTITÚT HOSPODÁRSKEJ POLITIKY, N.O.,
NA RIVIÉRE 1, 841 04 BRATISLAVA, SLOVENSKÁ REPUBLIKA.
RIADITEĽ: IGOR KISS. EDITOR: IGOR KISS.
KONTAKT: WWW.IHP.SK